

Agnieszka Kuriata

(Uniwersytet Wrocławski)

„Doświadczenie i akceptacja”, Wrocław 2016. Sprawozdanie z konferencji naukowej

Słowa kluczowe: sprawozdanie, konferencja naukowa, akceptacja, różnorodność

W dniu 23 czerwca 2016 r., kilka dni po zakończeniu semestru letniego roku akademickim 2015/2016, na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, odbyła się wyjątkowa sesja naukowa o randze międzynarodowej konferencji naukowej. Jej wyjątkowość polegała przede wszystkim na tematyce stanowiącej temat przewodni spotkania, a mianowicie *„Doświadczenie i akceptacja”*, który był poruszany w ramach dwóch sesji tematycznych: *Prawny wymiar akceptacji* oraz *Doświadczenie – kultura i społeczeństwo*.

Jak można było przeczytać w zaproszeniu do udziału w sesji skierowanym do uczestników przez dr hab. Magdalenę Tabernacką, celem spotkania miała być przede wszystkim wymiana poglądów i doświadczeń, ale także i wzajemna inspiracja oraz dyskusja nad zjawiskami, które miały stanowić przedmiot zainteresowania uczestników konferencji, czyli etnocentryzm oraz możliwe płaszczyzny akceptacji dla odmienności kulturowych w praktyce działania różnych organów państwa – sądów, urzędów, prokuratury i policji, jak i innych instytucji publicznych. Jak podkreślała dr hab. Magdalena Tabernacka, podczas konferencji zaproszeni gości i prelegenci mieli skupić się przede wszystkim na odnalezieniu i określeniu pewnych determinantów akceptacji dla odmienności kulturowych, ale też i jej

braku, które znalazły swój wyraz w prawie. Równie ważnym celem prezentowanych referatów miała być próba przeanalizowania problemu wpływu prawa zarówno na proces możliwej akceptacji odmienności kulturowych, jak i tego co tej akceptacji może przeciwdziałać.

W reprezentatywnej sali Rady Wydziału zgromadzili się naukowcy z polskich, jak i zagranicznych ośrodków naukowych i organizacji pozarządowych, a także doktoranci i studenci z Uniwersytetu Wrocławskiego. Zaproszeni goście reprezentowali Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, Uczelnię Łazarskiego, Helsińską Fundację Praw Człowieka oraz University of London.

Konferencja, która przybrała formę sesji eksperckiej, została zorganizowana przez Instytut Nauk Administracyjnych oraz Interdyscyplinarne Studenckie Koło Rozwoju Administracji ISKRA działające na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego od maja 2011 r. Przy tej okazji warto napisać o tej studenckiej organizacji więcej. ISKRA od początku swojej działalności działa pod opieką naukową dr hab. Magdaleny Tabernackiej. Przez ostatnie lata koło skupiało w swoich szeregach wielu aktywnych członków, zarówno studentów jak i doktorantów, którzy chętnie angażowali się w liczne przedsięwzięcia naukowe oraz kulturalne. Członkowie koła są autorami wielu publikacji naukowych, które zostały opublikowane w różnych, renomowanych czasopismach polskich. W ramach swojej działalności Koło wydaje czasopismo naukowe „Przegląd Administracji Publicznej”¹, którego Redaktorem Naczelnym niezmiennie pozostaje jego założyciel mgr Dominik Dymitruk. W każdym roku akademickim jego członkowie biorą czynny udział w licznych konferencjach naukowych o randze zarówno ogólnopolskiej, jak i międzynarodowej². Co ważne, Koło przy logistycznym i merytorycznym wsparciu dr hab. Magdaleny Tabernackiej z powodzeniem organizuje własne konferencje naukowe, które cieszą się już dużą renomą i rok rocznie skupiają liczne grono naukowców z Polski, jak i zza granicy. Szczególnie istotnym projektem jest cykl konferencji naukowych pod nazwą „*Praktyczne aspekty stosowania mediacji w sądach, prokuraturze i administracji publicznej*”.

¹ „Zakres tematyczny tekstów publikowanych w czasopiśmie obejmuje szeroko rozumiane zagadnienia administracji publicznej, prawa administracyjnego, postępowania administracyjnego oraz inne gałęzie prawa w stopniu, w jakim dotyczą stosunków zachodzących w administracji publicznej, a także problemy z zakresu innych dziedzin nauki, o ile korespondują one z tematyką administracji publicznej lub prawa ją regulującego oraz są przydatne dla zrozumienia tej tematyki. Twórcy pisma stanęli przed wyzwaniem połączenia rozważań nad administracją publiczną z problemami jej pogranicza, co pozwala na podjęcie tematów interdyscyplinarnych” (http://przeglad.prawo.uni.wroc.pl/?page_id=41, dostęp: 14.09.2016).

² Więcej informacji o działalności Interdyscyplinarnego Studenckiego Koła Rozwoju Administracji ISKRA, o jego bieżących projektach oraz działalności można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.kn.iskra.uni.wroc.pl/o-nas.html>, dostęp: 11.09.2016.

Ostatnia konferencja z tego cyklu - „*Mediacje w sferze wewnętrznej. Remedium na uwarunkowania i konflikty systemowe*” - która odbyła się w bieżącym roku akademickim, była objęta honorowym patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Pani prof. dr hab. Małgorzaty Gersdorf oraz Prezesa Sądu Okręgowego we Wrocławiu Pani Ewy Barnaszewskiej³. Koło naukowe ISKRA od kilku lat jest nagradzane za swoją działalność w konkursie na najaktywniejsze koło Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, w którym to zajmuje czołowe miejsca.

Przechodząc jednak do kwestii związanych bezpośrednio z konferencją „*Doświadczenie i akceptacja*” należy wspomnieć, że została ona uroczystie otwarta przez Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego oraz główną pomysłodawczynię – dr hab. Magdalenę Tabernacką, która to powitała wszystkich prelegentów zgromadzonych na sali, zaproszonych gości oraz słuchaczy. Następnie głos zabrał Prodziekan do spraw nauki i współpracy z zagranicą Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego prof. dr hab. Piotr Machnikowski wyrażając swoje uznanie dla idei spotkania oraz celu, który mu przyświecał. Kolejną z przemawiających osób była prof. dr hab. Małgorzata Manowska, dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury⁴, której wystąpienie stanowiło fantastyczny wstęp do wszelkich dalszych rozważań oraz dyskusji, pojawiających się przy okazji referatów kolejnych zaproszonych gości. Pani Profesor wyraziła uznanie dla tematyki konferencji oraz wskazała na konieczność rozwoju kompetencji w zakresie traktowania różnic kulturowych przez prokuratorów i sędziów. Przedstawiła też projekt szkoleń, które miałyby być skierowane do tych właśnie grup zawodowych w celu poprawy funkcjonowania polskich sądów i prokuratur.

Po oficjalnym wprowadzeniu i słowach wstępu, rozpoczęła się pierwsza sesja konferencji zatytułowana *Prawny wymiar akceptacji*, w ramach której swoje referaty przedstawiło pięciu naukowców reprezentujących różne ośrodki naukowe, tak polskie jak i zagraniczne – dr hab. Magdalena Tabernacka z Uniwersytetu Wrocławskiego, dr Magdalena Najda z Uniwersytetu Warszawskiego, dr Martyn Bond z University of London, dr Aneta Łazarska z Uczelni Łazarskiego oraz Jarosław Jagura z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

³ Więcej informacji o trzeciej z cyklu konferencji „mediacyjnych” można znaleźć na stronie: <http://mediacje.prawo.uni.wroc.pl/>, dostęp: 11.09.2016.

⁴ Prof. nadzw. dr hab. Małgorzata Manowska - wykładowca Katedry Prawa Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego, sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, autorka wielu publikacji z zakresu Prawa cywilnego. Od 21 stycznia 2016 r., na mocy aktu powołania wydanego przez Ministra Sprawiedliwości, objęła stanowisko dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie (<http://www.lazarski.pl/pl/aktualnosci/prof-nadzw-dr-hab-malgorzata-manowska-dyrektorem-krajowej-szkoly-sadownictwa-i-prokuratury/>, dostęp: 11.09.2016).

Nad przebiegiem obrad czuwała moderatorka panelu Sędzia Sądu Rejonowego Aleksandra Rutkowska.

Jako pierwsza ze swoimi wystąpieniem zaprezentowała się dr hab. Magdalena Tabernacka, której tytuł referatu przybrał formę pytania, na które to prelegentka starała się odpowiedzieć w trakcie swojej prelekcji – *Czy można mówić o prawnym wymiarze akceptacji odmienności kulturowych?* W pierwszej części wystąpienia prelegentka skoncentrowała się na zagadnieniu prawa jako regulatora życia społecznego. Dr hab. Magdalena Tabernacka zadała publiczności szereg pytań, na które starała się odpowiedzieć w dalszej części swojej prezentacji, a mianowicie: Czy prawo może zapewnić akceptację dla zachowań kulturowych? Czy prawo może antagonizować ludzi z odmiennych obszarów kulturowych? Jak powinien wyglądać zakres i forma regulacji prawnych? W zakresie których gałęzi prawa należy wprowadzać regulacje by zapewnić rozsądną akceptację? i wreszcie: Jaki model akceptacji jest racjonalny społecznie? Prelegentka przedstawiła też rzeczywisty zakres oddziaływania regulacji prawnych, uświadamiając zgromadzonej publiczności złożoność problemu.

Z wystąpieniem *Etnocentryzm – perspektywa psychologiczna* wystąpiła następnie dr Magdalena Najda, a jako trzeci w panelu *Prawny wymiar akceptacji* zaprezentował się dr Martyn Bond⁵, który wygłosił referat w języku angielskim pt.: *Europe: Migration and Integration*. Doktor Bond był niewątpliwie honorowym gościem konferencji, dlatego też jego wystąpienie było tłumaczone symultanicznie z języka angielskiego na język polski, co z pewnością ułatwiło uczestnikom konferencji dogłębne zrozumienie przekazywanych przez niego treści. Jednocześnie obecność tłumacza umożliwiła gościowi z Wielkiej Brytanii czynny udział w konferencji, biorąc pod uwagę że głównym językiem obrad był język polski. Dr Bond mógł więc wysłuchać tłumaczeń wszystkich wystąpień, dzięki czemu wzbogacił swoim komentarzem dalszą dyskusję oraz poznał perspektywy badawcze polskich naukowców.

Przedostatnia w pierwszym panelu wystąpiła dr Aneta Łazarska, przedstawiając publiczności swoje wystąpienie zatytułowane *Legitymizacja władzy sądowniczej*.

Gościem konferencji był również przedstawiciel Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Jarosław Jagura, który zamykał pierwszą sesję wystąpieniem o *Akceptacji różnic podczas postępowania sądowego i prokuratorskiego*. Pan Jagura przy okazji swojej prezentacji zaprezentował wydany w 2016 r. przez Helsińską Fundację Praw Człowieka „podręcznik”, która ma stanowić swoisty przewodnik dla sędziów i prokuratorów w równym traktowaniu

⁵ Dr Martyn Bond, były dyrektor biura Parlamentu Europejskiego w Wielkiej Brytanii oraz wykładowca European Politics and Policy w Royal Holloway, University of London.

uczestników postępowań⁶. W dzisiejszym różnorodnym świecie zbyt często jesteśmy świadkami dyskryminacji osób o odmiennej niż heteroseksualna orientacji seksualnej, o odmiennym pochodzeniu etnicznym, odmiennym wyznaniu, płci czy też dyskryminacji i nierównym traktowaniu osób niepełnosprawnych. Jak przekonywał Jarosław Jagura, problem ten nie omija sądów i prokuratur, czyli tych szczególnych miejsc, gdzie obywatele chcą dochodzić swojej sprawiedliwości, ale przez przyzwyczajenia i zwykłą niewiedzę jej pracowników, zbyt często są narażani na dodatkowe nieprzyjemności i dyskryminujące czy wręcz wykluczające traktowanie.

Po zakończeniu pierwszej sesji organizatorzy podjęli decyzję o połączeniu dyskusji z obu sesji oraz przeniesieniu jej na koniec konferencji w ramach ogólnego podsumowania, stwarzając w ten sposób szansę do wymiany myśli między wszystkimi uczestnikami występującymi podczas spotkania. Goście zostali następnie zaproszeni na przerwę kawową i słodki poczęstunek, której towarzyszyła sesja posterowa. Należy przyznać, że prezentacja w formie posteru, czyli plakatu naukowego pozwalającego na ukazanie w formie graficznej wyników badań - zamiast tradycyjnego referatu wygłaszanego ustnie - cieszy się coraz większą popularnością, o czym świadczy też fakt że podczas konferencji „*Doświadczenie i akceptacja*” mieliśmy okazję oglądać aż cztery postery o różnorodnej tematyce. Trzeba się zgodzić, że jest to bardzo atrakcyjna forma, która jednak nakłada na badacza pewne ograniczenia, jak np. niewielką powierzchnię, na której można umieścić informacje. Z drugiej jednak strony zmusza to do dodatkowego skupienia się na tych naprawdę najistotniejszych kwestiach, czyniąc taką prezentację pewną „pigułką wiedzy”. Przekrój tematyczny zaprezentowanych podczas sesji posterowej plakatów był bardzo szeroki. Kwestiami z zakresu regulacji prawnych dotyczących traktowania związków partnerskich we Włoszech zajęła się mgr Barbara Zyzda prezentując poster zatytułowany *Równość czy przywileje? Prawne uregulowanie związków partnerskich we Włoszech*. Kwestie dotyczące prawa administracyjnego oraz praw człowieka stanowiły tematykę wystąpienia mgr Bereniki Czerwińskiej noszącego tytuł *Prawo do sądu administracyjnego w świetle uregulowań EKPC*. Natomiast prawem orientalnym, w tym prawem muzułmańskim oraz prawem

⁶ „*Równe traktowanie uczestników postępowań. Przewodnik dla sędziów i prokuratorów*”, D. Pudzianowska, J. Jagura (red.), Warszawa 2016; publikacja dostępna również online: https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/podrecznik_Rowne_traktowanie_uczestnikow_postepowan_0.pdf; Publikacja powstała w ramach projektu „Podnoszenie wrażliwości sędziów i prokuratorów w zakresie równego traktowania” zrealizowanego przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG. Wydawcą jest Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich (<https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rowne-traktowanie-uczestnikow-postepowan-przewodnik-dla-sedziow-i-prokuratorow>, dostęp: 12.09.2016).

japońskim, zajęły się reprezentantki Pracowni Badań Praw Orientalnych⁷. Mgr Katarzyna Sadowa przedstawiła poster o tytule *Honor crimes' in Muslim and European countries* a mgr Barbara Jelonek *Women in Japanese marriage - actual and past trends*.

Oczywiście przerwa kawowa była niepowtarzalną okazją do inspirujących rozmów w kularach, które mamy nadzieję zaowocują ciekawą współpracą między uczestnikami konferencji w przyszłości. Liczne dyskusje oraz wymiany poglądów przerwała jednak ekipa komitetu organizacyjnego zapraszając gości na właśnie rozpoczynającą się drugą sesję konferencji.

Część druga spotkania nosiła tytuł *Doświadczenie – kultura i społeczeństwo* co też odpowiadało przekrojowi tematycznemu prezentowanych w jej ramach referatów. W tej sesji swoje prelekcje zaprezentowała Sędzia Sądu Rejonowego Aleksandra Rutkowska, doktoranci z Uniwersytetu Wrocławskiego – mgr Agnieszka Kuriata i mgr Piotr Sobański oraz studenci – Karina Pilarz, Łukasz Piecuch i Aleksandra Nęcza. Prof. dr hab. Adam Sulikowski pełnił rolę moderatora sesji, sprawował opiekę nad dyscypliną czasową prelegentów, zapraszał kolejne osoby do wystąpień, a także każde z nich podsumowywał trafnym spostrzeżeniem.

Jako pierwsza w panelu *Doświadczenie – kultura i społeczeństwo* zaprezentowała się Sędzia Sądu Rejonowego Aleksandra Rutkowska. Tematem jej prelekcji była *Odmienność kultur i poglądów w zwierciadle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*.

Następnie, mgr Agnieszka Kuriata, doktorantka z Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz członkini Pracowni Badań Praw Orientalnych, opowiedziała zgromadzonej publiczności o regulacjach prawnych dotyczących stroju współczesnych Iranek (*Strój współczesnych Iranek – między paragrafem a rzeczywistością*), starając się jednocześnie ukazać różnice między obowiązującym w tym zakresie prawem (tytułowy „paragraf”) a zastaną rzeczywistością. Doktorantka przygotowała swoje wystąpienie w oparciu o własne spostrzeżenia i doświadczenia, które zgromadziła podczas podróży do Iranu i rozmów przeprowadzanych z mieszkającymi tam kobietami. Jej prezentacja obfitowała w liczne fotografie ukazujące jak faktycznie wyglądają współczesne, irańskie ulice. Prelekcję dodatkowo urozmaicały załączone filmiki nakręcone przez prelegentkę. Mgr Kuriata przeanalizowała art. 638

⁷ Pracownia Badań Praw Orientalnych jest ośrodkiem analityczno-badawczym, którego członkowie (pracownicy oraz doktoranci Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego) zajmują się problematyką szeroko rozumianego prawa orientalnego. W kręgu ich badań pozostają więc problemy prawne dotyczące Bliskiego i Dalekiego Wschodu, jak i również relacje tych porządków prawnych z prawem polskim i europejskim. Pracownia działa od 2013 r. przy Katedrze Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Jej założycielem oraz kierownikiem jest dr hab. prof. nadzw. UW Mirosław Sadowski. Więcej informacji o profilu działalności Pracowni oraz jej bieżących projektach można znaleźć na stronie internetowej: www.prawaorientu.prawo.uni.wroc.pl, dostęp: 11.09.2016.

Kodeksu Karnego Iranu⁸, który nakłada na wszystkie kobiety przebywające na terenie Szyickiej Republiki Iranu obowiązek noszenia muzułmańskiego hidżabu⁹ oraz przewiduje kary w przypadku niestosowania się do przedmiotowego nakazu. Warto w tym miejscu dodać, że Iran to jedyny muzułmański kraj, w którym nakaz noszenia odpowiedniego stroju wynika z prawa stanowionego. Prelegentka starała się przekazać słuchaczom w jaki sposób przepis ten jest egzekwowany przez władze oraz jak kobiety starają się protestować przeciwko tak daleko idącej ingerencji w ich wolność osobistą.

Oprócz mgr Agnieszki Kuriata, która pełni funkcję Przewodniczącej Interdyscyplinarnego Studenckiego Koła Rozwoju Administracji ISKRA, Koło czynnie reprezentowali Karina Pilarz oraz Łukasz Piecuch, którzy podczas konferencji upublicznili wyniki swoich badań dotyczących związków międzykulturowych. Podczas 30 minutowej prezentacji prelegenci skoncentrowali się na wymiarze społecznej akceptacji związków międzykulturowych, prezentując wyniki swoich empirycznych badań (*Wymiar społecznej akceptacji dla związków międzykulturowych – wyniki badań empirycznych*).

Kolejna osoba - mgr Joanna Czesak, doktorantka w Zakładzie Publicznego Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego - zaprezentowała referat, który nieznacznie odbiegał zakresem tematycznym od reszty zaproponowanych wystąpień, a mianowicie *Symbolika w reklamie produktów leczniczych*. Niemniej jednak było to bardzo ciekawe spojrzenie na to jak koncerny farmaceutyczne „bawią się” ludzką psychiką i wpływają na podświadomość, umiejętnie wykorzystując przyjemne skojarzenia, gry językowe, czy nawet odpowiednie kolory w reklamach swoich produktów.

Bardzo ciekawe wystąpienie, autorstwa Aleksandry Nędzy, dotyczyło Indii, a dokładniej - *Między akceptacją a negacją. Hinduistyczna tradycja a społeczeństwo Indii*. Jako ostatni w sesji drugiej wystąpił mgr Piotr Sobański, który w swojej krótkiej prezentacji opowiedział o dwóch podróżach do Iranu. Temat jego wystąpienia - *Iran – akceptacja u podstaw* stanowił motyw przewodni prelekcji, gdyż mgr Sobański starał się znaleźć jak

⁸ Art. 638 Kodeksu Karnego Iranu: „Każdy kto jawnie narusza zakazy religijne w miejscu publicznym, obok bycia ukaranym za ten czyn, podlega karze pozbawienia wolności w wymiarze od 10 dni do 2 miesięcy albo karze chłosty w wymiarze 74 batów. Kobieta, która pojawia się w miejscu publicznym bez odpowiedniego hidżabu, podlega karze pozbawienia wolności w wymiarze od 10 dni do 2 miesięcy albo karze grzywny w wysokości od 50,000 do 500,00 riali”, tłum. własne (Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran, <http://www.iranhrdc.org/english/human-rights-documents/iranian-codes/3200-islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-one-and-book-two.html>, dostęp: 27.11.2015).

⁹ Więcej na temat tradycji zasłaniania ciała oraz twarzy, jak i regulacji prawnych dotyczących stroju muzułmanek we współczesnym Iranie można znaleźć w publikacjach np.: A. Kuriata, *Regulacje prawne dotyczące hidżabu we współczesnym Iranie*, [w:] „Wrocławskie Studia Erazmiańskie” 2015, Wrocław 2015.

najwięcej przykładów na to jak bardzo odmienne jest nasze, zachodnie wyobrażenie o tym muzułmańskim kraju, a jak wygląda rzeczywistość. Zamiast posiłkować się tekstem, prelegent wyświetlał w trakcie swojej prezentacji zdjęcia, które wykonał podczas dwóch wypraw do Szyickiej Republiki Iranu, co z całą pewnością przyciągnęło uwagę publiczności i ułatwiło zrozumienie przekazywanych przez niego treści.

Po zakończeniu panelu drugiego, głos zabrała Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego dr hab. Magdalena Tabernacka, która podziękowała wszystkim uczestnikom za inspirujące wystąpienia oraz otworzyła dyskusję, która - jak to zwykle bywa - okazała się wyjątkowo długa i burzliwa. Każdy z uczestników konferencji miał szansę na wygłoszenie krótkiego podsumowania oraz zadanie pytań, które miały na celu wyjaśnienie wszelkich nieścisłości oraz z pewnością były przejawem zainteresowania wysłuchanymi wcześniej referatami. Bezspornie należy przyznać, że konferencja okazała się dużym sukcesem. Przyczyniła się do wymiany poglądów przez różne środowiska akademickie, jak i również umożliwiła uświadomienie zgromadzonym słuchaczom jak istotna we współczesnym świecie prawa jest akceptacja i jakie znaczenie ma w tym wszystkim doświadczenie.